

van de muziekpraktijk, de analysekursussen onder leiding van vooraanstaande komponisten als Wolfgang Fortner, Kees van Baaren, György Ligeti, Earle Brown, Yannis Xenakis, Luciano Berio en Francis Travis, en de compositie-prijsvraag voor nieuwe werken, die zich - evenals het concours voor vertolkers van muziek van onze tijd - telkenjare in een nog immer groeiende internationale belangstelling mag verheugen. Gaudeamus is dus een begrip geworden als een nationaal en internationaal werk- en ontmoetingscentrum voor hedendaagse muziek en haar scheppers. Van overheidswege is het belang van dit werk reeds vroeg onderkend en de financiële zowel als morele steun geven daaraan uitdrukking.

Onder de komponisten die zich bij Gaudeamus hebben aangesloten, treft men Louis Andriessen, Rob du Bois, Ton Bruyñel, Will Eisma, Otto Ketting, Ton de Kruyf, Misja Mengelberg, Peter Schat, Joop Straesser en Jan van Vlijmen aan, instrumentaal zowel als elektronisch scheppende figuren dus. In een zo gekompliceerd lijkende atmosfeer en situatie als die van een nog altijd naar eigen vormen en uitdrukkingen zoekende actuele muziekproductie zijn spanningen en problemen natuurlijke elementen. Het is een van de taken van Gaudeamus om daarvoor een zo goed mogelijke katalysator te zijn en het is aan de leiding van dit instituut om moeilijkheden omzichtig, wijs en vooral onpartijdig mede tot oplossing te brengen. Men ontmoet weleens komponisten, die kritiek hebben op de activiteiten van Gaudeamus, komponisten, die menen dat de leiding er enfants chéris op na zou houden, die eerder van de nationale erkenning en de internationale relaties en introductie-mogelijkheden van Gaudeamus zouden profiteren dan anderen; komponisten ook, die de mening huldigen, dat het werk van de stichting een beetje versterd zou zijn geworden en dat bij de tegenwoordige internationale oriëntatie van het instituut het Nederlandse aspekt wat in de verdrukking geraakt zou zijn. Geruchten willen zelfs, dat de schijnbaar niet te

tomen rebelle van komponisten als Peter Schat en Jan van Vlijmen zich tans ook reeds intern zou doen gelden in Gaudeamus-kringen. Wat hier ook van zij, het behoeft waarschijnlijk geen betoog, dat Gaudeamus zich als inspirerend en stimulerend medium voor de eigentijdse muziek in Nederland in al haar facetten en met alle daarbij betrokken komponisten een faam heeft verworven, die na twaalf jaar niet aangetast mag worden door verdeeldheid in eigen kring en in de simpatiserende periferie. Dat zou de presentatie van nieuwe Nederlandse muziek in eigen land en naar buiten slechts kunnen schaden.

L. Schoenmakers

Miel Cools.

De Vlaamse liedjeszanger Miel Cools, die in eigen land op een nog stijgende belangstelling vanwege de kleinkunstliefhebbers mag bogen, waagde de stap naar Duitsland. Hij trad er in Hamburg op met Nederlandse en Duitse liedjes (vertalingen van zijn werk, door zijn tekstdichter Bert Broese). Cools werkt nu samen met het Damokles-Verlag, een gespecialiseerde Duitse uitgeverij van chansons die o.m. Brassens, Ferré en andere sterren in het Duits uitgeeft. De Limburgse zanger zal voorkomen in een belangrijke studie over het chanson, die door Damokles wordt uitgegeven. G. Durmez

In Memoriam

Prof. Dr. em. Floris Van der Mueren.

Het bericht van het overlijden van Prof. Floris Van der Mueren op 23 december 1966 is, buiten de kring van zijn familieleden en enkele vrienden, als een droeve verrassing gekomen. Hij droeg zijn 76 jaren goed; zijn werkring bleef, ondanks sporadische klachten over oud worden en gauw vermoeid zijn, belangrijk en veelomvattend. Slechts een tiental dagen tevoren was hij in het Leuvense universiteitsziekenhuis Sint-Rafaël voor een dringend heelkundig ingrijpen opgenomen, en na een kortstondig herstel, aan de gevolgen ervan bezwaken. Geboren op 2 november 1890 te Hoogstraten, vroeg aangetrokken tot

muziek-, toneel- en voordrachtskunst, werd Floris Van der Mueren na zijn humaniora aan het Klein Seminarie aldaar, student aan het Lemmens Instituut te Mechelen. Hij koos de loopbaan van de beroepsmusikus. Zijn gaven als organist, als redenaar, als deklamator - dit laatste vooral door zijn contact met de Nederlandse deklamator Albert Vogel - heeft hij jarenlang ontwikkeld. Zij hebben hem toegelaten in de periode 1920-1940 als gevierde spreker, op congressen en landdagen, in dienst van de Vlaamse culturele heropstanding, of aandacht vragend voor de Vlaamse componisten met Peter Benoit aan de spits, geestdrift wekkend voor het muzikaal kunstwerk uit heden en verleden.

De beslissende ommekeer kwam echter te Leuven waar hij, toen organist van de St.-Jozefskerk, in nauw contact trad met het universitaire milieu, o.m. met professor Vlieberg, en als bijna dertigjarige besloot kunstgeschiedenis te gaan studeren en zich aan de muziekwetenschap te wijden. Kort daarop werd hij belast met een leeropdracht in de muziekgeschiedenis aan de Katholieke Hogeschool voor Vrouwen te Antwerpen.

In 1923 werd hij benoemd tot docent aan de pas vernederlandste Rijksuniversiteit te Gent; als aan een rijke belofte werd hem de eerste leerstoel in de muziekwetenschap aan een Belgische universiteit toevertrouwd, die tevens de eerste feitelijke leerstoel in het Nederlandse taalgebied was. Hierdoor stond Van der Mueren voor de noodzaak tot het scheppen van een Nederlandse vakterminologie bij deze nieuwe specialisatie. Hij heeft te Gent een schare discipelen gevormd en tevens waar nodig een musikologische vaktaal gesmeed, die van stonde aan tegen de technische vereisten opgewassen is gebleken.

Als musikoloog ging zijn voorkeur niet naar de historische navorsing, maar naar de systematische stijlstudie, de karakterisering van de perioden en naar diverse aspecten van de muziekestetiek. Vooral inzake parallelvergelijking heeft Van der Mueren ten on-

zent ware pioniersarbeid verricht. Zijn kunsthistorische vakstudie en zijn technische opleiding als beroepsmusikus hadden hem hiervoor de geschikte grondslag bezorgd.

Waardering en ontzag vielen hem ten deel, in eigen land en op internationale congressen. Terecht kan worden getuigd dat Charles Van Den Borren (†1966) en Floris Van der Mueren beiden voor de muziekwetenschap in België het peil van een volwaardige universitaire discipline hebben veroverd. Als lid van de Kon. Vlaamse Akademie sedert 1939, voorzitter van de Vereniging voor Muziekgeschiedenis te Antwerpen, lid van de Kultuurraad voor Vlaanderen, overal heeft Van der Mueren zich actief en zelfs verbetering gezet voor de belangen van wetenschap, kunst en nationale verheffing.

De meest diepgaande en lijkigste wetenschappelijke bijdragen uit zijn laatste dertig jaren zijn te vinden in de Gentse bijdragen tot de Kunstgeschiedenis (1934-1956) en in de reeksen Verhandelingen en Voordrachten van de Kon. Vlaamse Akademie. Tot zijn waardevolste studieën behoren „Bachherdenking, Ondergang en Herleving“ (1952); „Over Constanten in de Muziekgeschiedenis“ (1953); „Is parallelvergelijkende Muziekgeschiedenis mogelijk?“ (1958); en zijn laatste belangrijk werk „Muziekgeschiedenis en haar muziekethische verantwoording“ (1963). Buiten de zuiver musikologische problemen is Van der Muerens aandacht echter tijdens zijn hele carrière geboeid geweest door sociale vraagstukken, door de problematiek van de Vlaamse Beweging, en schreef hij tevens ontelbare recensies over publicaties op velerlei gebied. De lijst van zijn geschriften, verschenen in het huldeboek „Miscellanea Musicslagion“, hem bij zijn zestigste verjaardag aangeboden en afgesloten in 1950, telt 360 nummers.

In het Vlaamse geestesleven van de laatste 35 jaren betekent Floris Van der Mueren, met zijn scherp geprofileerde persoonlijkheid, zijn strijdbaar kulturbewustzijn, zijn wetenschappelijke oorspronkelijkheid, zijn milde, begrijpende en vriendelijke goedheid,

een figuur wier aandenken in eerbied en dankbaarheid zal blijven voortleven.

Prof. Dr. R.B. Lenaerts

film

7e Nationaal Filmfestival.

Naast de doorbraak van de lange speelfilm („De man die zijn haar kort liet knippen” - A. Delvaux, „Het afscheid” - R. Verhavert) en de revelatie van enkele jonge kineasten (de eerste lichting afgestudeerden van het R.I.T.C.S. te Brussel), vestigde het 7e Nationaal Festival van de Belgische Film vooral de aandacht op de animatiefilm.

Wij beschikken in ons land inderdaad over een aantal uitstekende animatiefilmers, die zich ook in het buitenland op de voorgrond hebben gewerkt. Niettegenstaande de heel hoge produktiekosten en het feit dat de tekenfilm op weinig commerciële afzet kan rekenen, blijkt vanwege onze kunstenaars voor deze stiefmoederlijk behandelde filmtak nochtans een vrij grote belangstelling te bestaan. (Hebben wij immers niet de aloude faam hoog te houden dat wij een volk van schilders zijn?)

Raoul Servais, Eddy Ryssack en Raymond Antoine bezorgden te Antwerpen de onverbiddelijke triomf van de tekenfilm. De grote prijs ging terecht naar „**Chromophobia**” van **Servais**, een verrassend stukje sociaal engagement van poëtische inspiratie en plastisch vakmanschap (zie elders in dit nummer). Ook het buitenland erkende het talent van Servais: naast bekroningen op het jongste Beneluxfestival en het festival te Venetië, ontving hij te Leipzig de prijs voor de „Vriendschap tussen de volkeren”.

E. Ryssack, in het buitenland vooral bekend door zijn Smurf-filmpjes, liet zich in het vorig nationaal festival al opmerken met „De kapitale krokodil”. Met „Cinema-man”, dat de jongste pikurale stromingen reveleert, (o.a. de moderne aanplakbrief) en doorweven is van op-artelementen, bracht Ryssack een vlijmende satire op de film.

R. Antoine, een uitgesproken individualist, die in een sobere maar suggestieve cartoon-stijl uitdrukking geeft aan een nogal makabere inspiratie, stond in „De kamer” kwa animatie wel iets minder sterk.

In het werk van Servais, Ryssack en Antoine weerspiegelt zich, in een persoonlijke vormgeving, het engagement van de kunstenaar; veel minder is dit het geval bij de Antwerpse autodidakt **Ray Goossens**, wiens avondvullende prent „Pinocchio in de ruimte” getuigt van een bijzondere technische onderlegdheid (sterk afgestemd op de traditionele Walt-Disney-stijl), maar inspiratief nogal oppervlakkig en commercieel blijft. R. Goossens is ook de ontwerper en realisator van de tekenfilmpjes uit het T.V.-programma „Hier spreekt men Nederlands”.

Ondanks het feit dat de tekenfilmproductie in ons land vitaal en veelzijdig is, worden deze prenten nog veel te weinig geprogrammeerd. Voor bioskoopuitbaters en filmklubs is hier beshlist een kulturele taak weggelegd: waarom onze tekenfilmers in een bijprogramma niet eens de kans gunnen waarop zij door hun werk en talent recht hebben? De animatiefilm zal eerst definitief worden geapprecieerd als er belangstelling voor bestaat. Die belangstelling kan maar worden gekreeerd als de films bij het grote publiek worden gebracht, en niet slechts bij een kleine groep bevoorrechte insiders.

De stem van het water.

„Weer een film over het water. Kommen we dan nooit van het water af?”, begint Simon Carmiggelt zijn commentaar in **Bert Haanstra's** nieuwe film „**De stem van het water**”. Het klinkt als een verontschuldiging vooraf, bedoeld om een kritiek, die zich graag van doodoeners bedient, bij voorbaat te ontwapenen.” Dus leidt J.C.A. Fortuin in de Nederlandse krant „De Tijd” zijn bespreking van deze heel recente film in. Omdat de prent momenteel in ons land nog niet loopt, willen wij ons hier dan ook beperken tot enkele informatieve gegevens, ge-